

Wymagania programowe z chemii na poszczególne oceny dla klasy 8 w Szkole Podstawowej im. Jana Brzechwy w Dratowie
Wymagania dostosowane są do treści zawartych w Podstawie Programowej kształcenia ogólnego w zakresie nauczania chemii w szkole podstawowej
(Dz. U. z 2017 r., poz. 356), programie nauczania klasy ósmej szkoły podstawowej pt. *Chemia Nowej Ery* autorstwa: Teresa Kulawik, Maria Litwin.

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca 100% treści z ocen niższych (ponadto wykazuje się wiedzą:),
VII. Kwasy				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –wymienia zasady bhp dotyczące obchodzenia się z kwasami, –zalicza kwasy do elektrolitów, –opisuje budowę kwasów –opisuje różnice w budowie kwasów beztlenowych i kwasów tlenowych, –zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HCl, H₂S, H₂SO₄, H₂SO₃, HNO₃, H₂CO₃, H₃PO₄, –zapisuje wzory strukturalne kwasów beztlenowych, –podaje nazwy poznanych kwasów, –wskazuje wodór i resztę kwasową we wzorze kwasu –wyznacza wartościowość reszty kwasowej –wyjaśnia, co to jest tlenek kwasowy, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –zapisuje wzory strukturalne poznanych kwasów, –wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych, –zapisuje równania reakcji otrzymywania poznanych kwasów, –wyjaśnia pojęcie <i>tlenek kwasowy</i>, –wskazuje przykłady tlenków kwasowych, –opisuje właściwości poznanych kwasów, –opisuje zastosowania poznanych kwasów , –wyjaśnia pojęcie <i>dysocjacja jonowa</i> –zapisuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –zapisuje równania reakcji otrzymywania wskazanego kwasu, –definiuje pojęcie <i>kwasy</i> zgodnie z teorią Arrheniusa, –wyjaśnia, dlaczego podczas pracy ze stężonymi roztworami kwasów należy zachować szczególną ostrożność, –projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać omawiane na lekcjach kwasy, –wymienia poznane tlenki kwasowe, –wyjaśnia zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI), –planuje doświadczenie wykrycie białka w próbce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –zapisuje wzór strukturalny kwasu nieorganicznego o podanym wzorze sumarycznym, –nazywa dowolny kwas tlenowy (określenie wartościowości pierwiastków chemicznych, uwzględnienie ich w nazwie), –projektuje i przeprowadza doświadczenia, w których wyniku można otrzymać kwasy, –identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji –odczytuje równania reakcji chemicznych, –rozwiązuje zadania obliczeniowe o wyższym stopniu trudności, –proponuje sposoby 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –wymienia przykłady innych wskaźników i określa ich zachowanie w roztworach o różnych odczynach –opisuje wpływ pH na glebę i uprawy, wyjaśnia przyczyny stosowania poszczególnych nawozów, –omawia przemysłową metodę otrzymywania kwasu azotowego(V), –definiuje pojęcie <i>stopień dysocjacji</i>, –dzieli elektrolity ze względu na stopień dysocjacji.

<ul style="list-style-type: none"> -opisuje właściwości kwasów, np.: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI), -stosuje zasadę rozcieńczania kwasów, -wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa (elektrolityczna) kwasów -definiuje pojęcia: <i>jon</i>, <i>kation</i> i <i>anion</i>, -wymienia rodzaje odczynu roztworu -wymienia poznane wskaźniki, -określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów, -rozdziela doświadczalnie odczyny roztworów za pomocą wskaźników -wyjaśnia pojęcie <i>kwaśne opady</i>, -oblicza masy cząsteczkowe HCl i H₂S. 	<ul style="list-style-type: none"> -nazywa kation H⁺ i aniony reszt kwasowych, -określa odczyn roztworu (kwasowy), -wyjaśnia, jak można otrzymać np. kwas chlorowodorowy, siarkowy(IV), -wymienia wspólne właściwości kwasów, -wyjaśnia, z czego wynikają wspólne właściwości kwasów, -zapisuje obserwacje z przeprowadzanych doświadczeń, -opisuje podstawowe zastosowania kwasów: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI), -zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów (proste przykłady posługuje się skalą pH -bada odczyn i pH roztworu -wyjaśnia, jak powstają kwaśne opady, -podaje przykłady skutków kwaśnych opadów -oblicza masy cząsteczkowe kwasów, 	<ul style="list-style-type: none"> żywności (np.: w serze, mleku, jajku), -opisuje reakcję ksantoproteinową, -zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) kwasów, -zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) w formie stopniowej dla H₂S, H₂CO₃, -określa kwasowy odczyn roztworu na podstawie znajomości jonów obecnych w badanym roztworze, -opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wnioski), -podaje przyczyny odczynu roztworów: kwasowego, zasadowego, obojętnego -interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny) -opisuje zastosowania wskaźników, -planuje doświadczenie, które pozwala zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym, -rozwiązuje zadania obliczeniowe o wyższym stopniu trudności, -analizuje proces powstawania 	<ul style="list-style-type: none"> ograniczenia powstawania kwaśnych opadów, -wyjaśnia pojęcie <i>skala pH</i>. 	
--	---	--	---	--

		<p>i skutki kwaśnych opadów</p> <p>–proponuje niektóre sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów.</p>		
VIII. Sole				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –opisuje budowę soli –tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli (np. chlorków, siarczków), –wskazuje metal i resztę kwasową we wzorze soli –tworzy nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych (proste przykłady), –tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazw (np. wzory soli kwasów: chlorowodorowego, siarkowodorowego i metali, np. sodu, potasu i wapnia) –wskazuje wzory soli wśród wzorów różnych związków chemicznych , –definiuje pojęcie <i>dysocjacja jonowa (elektrolityczna) soli</i> –dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie, –ustala rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie –zapisuje równania reakcji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –wymienia cztery najważniejsze sposoby otrzymywania soli –podaje nazwy i wzory soli (typowe przykłady), –zapisuje równania reakcji zobojętniania w formach: cząsteczkowej, jonowej oraz jonowej skróconej –podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej soli, –odczytuje równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady), –korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie, –zapisuje równania reakcji otrzymywania soli (reakcja strąceniowa) w formach cząsteczkowej i jonowej (proste przykłady), –zapisuje i odczytuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej soli, –dzieli metale ze względu na ich aktywność chemiczną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –tworzy i zapisuje nazwy i wzory soli: chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V) (ortofosforanów(V)), –zapisuje i odczytuje równania dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) soli, –otrzymuje sole doświadczalnie, –wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania i reakcji strąceniowej, –zapisuje równania reakcji otrzymywania soli –ustala, korzystając z szeregu aktywności metali, które metale reagują z kwasami według schematu: metal + kwas → sól + wodór, –projektuje i przeprowadza reakcję zobojętniania (HCl + NaOH) –swobodnie posługuje się tabelą rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –wymienia metody otrzymywania soli –przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (poznane metody, tabela rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie, szereg aktywności metali), –zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania dowolnej soli –wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w odczynie roztworów poddanych reakcji zobojętniania, –proponuje reakcję tworzenia soli trudno rozpuszczalnej i praktycznie nierozpuszczalnej, –przewiduje wynik reakcji strąceniowej, –identyfikuje sole na podstawie podanych informacji, –podaje zastosowania reakcji strąceniowych, –projektuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące otrzymywania soli, 	

<p>dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) soli rozpuszczalnych w wodzie (proste przykłady)</p> <ul style="list-style-type: none"> –podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej soli (proste przykłady) –opisuje sposób otrzymywania soli trzema podstawowymi metodami (kwas + zasada, metal + kwas, tlenek metalu + kwas), –zapisuje cząsteczkowo równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady), –definiuje pojęcia <i>reakcja zobojętniania</i> i <i>reakcja strąceniowa</i> –odróżnia zapis cząsteczkowy od zapisu jonowego równania reakcji chemicznej, –określa związek ładunku jonu z wartościowością metalu i reszty kwasowej, –podaje przykłady zastosowań najważniejszych soli 	<p>(szereg aktywności metali),</p> <ul style="list-style-type: none"> –opisuje sposoby zachowania się metali w reakcji z kwasami (np. miedź i magnez w reakcji z kwasem ,chlorowodorowym) –zapisuje obserwacje z doświadczeń przeprowadzanych na lekcji. –wymienia zastosowania najważniejszych soli. 	<ul style="list-style-type: none"> –projektuje doświadczenia pozwalające otrzymać substancje trudno rozpuszczalne i praktycznie nierozpuszczalne (sole i wodorotlenki) w reakcjach strąceniowych, –zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej i jonowej (reakcje otrzymywania substancji trudno rozpuszczalnych i praktycznie nierozpuszczalnych w reakcjach strąceniowych) –podaje przykłady soli występujących w przyrodzie –wymienia zastosowania soli, –opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wnioski). 	<ul style="list-style-type: none"> –przewiduje efekty zaprojektowanych doświadczeń dotyczących otrzymywania soli (różne metody) –opisuje zaprojektowane doświadczenia. 	
<p>IX. Związki węgla z wodorem</p>				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –wyjaśnia pojęcie <i>związki organiczne</i>, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –wyjaśnia pojęcie <i>szereg homologiczny</i>, –tworzy nazwy alkenów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –tworzy wzory ogólne alkanów, alkenów, alkinów (na podstawie wzorów kolejnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –analizuje właściwości węglowodorów, –porównuje właściwości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –podaje przykłady tworzyw sztucznych, tworzyw syntetycznych, –podaje właściwości i

<ul style="list-style-type: none"> –wymienia naturalne źródła węglowodorów, –wymienia nazwy produktów destylacji ropy naftowej i podaje przykłady ich zastosowania, –stosuje zasady bhp w pracy z gazem ziemnym oraz produktami przeróbki ropy naftowej, –definiuje pojęcie <i>węglowodory</i>, –definiuje pojęcie <i>szereg homologiczny</i>, –definiuje pojęcia: <i>węglowodory nasycone</i>, <i>węglowodory nienasycone</i>, <i>alkany</i>, <i>alkeny</i>, <i>alkiny</i>, –zalicza alkany do węglowodorów nasyconych, a alkeny i alkiny – do nienasyconych, –zapisuje wzory sumaryczne: alkanów, alkenów i alkinów o podanej liczbie atomów węgla, –rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe): alkanów, alkenów i alkinów o łańcuchach prostych (do pięciu atomów węgla w cząsteczce), –podaje nazwy systematyczne alkanów (do pięciu atomów węgla w cząsteczce), –podaje wzory ogólne: 	<ul style="list-style-type: none"> i alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów, –zapisuje wzory: sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe); podaje nazwy: alkanów, alkenów i alkinów, –buduje model cząsteczki: metanu, etenu, etynu –wyjaśnia różnicę między spalaniem całkowitym a spalaniem niecałkowitym –opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie) alkanów (metanu, etanu) oraz etenu i etynu , –zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania metanu, etanu, przy dużym i małym dostępie tlenu –pisze równania reakcji spalania etenu i etynu, –porównuje budowę etenu i etynu, –wyjaśnia, na czym polegają reakcje przyłączenia i polimeryzacji, –opisuje właściwości i niektóre zastosowania polietylenu –wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić węglowodory nasycone od węglowodorów nienasyconych, np. metan od etenu czy etynu, –wyjaśnia, od czego zależą właściwości węglowodorów 	<ul style="list-style-type: none"> związków chemicznych w danym szeregu homologicznym), –proponuje sposób doświadczalnego wykrycia produktów spalania węglowodorów, –zapisuje równania reakcji spalania alkanów przy dużym i małym dostępie tlenu, –zapisuje równania reakcji spalania alkenów i alkinów –zapisuje równania reakcji otrzymywania etynu, –odczytuje podane równania reakcji chemicznej, –zapisuje równania reakcji etenu i etynu z bromem, polimeryzacji etenu –opisuje rolę katalizatora w reakcji chemicznej, –wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów (np. stanem skupienia, lotnością, palnością, gęstością, temperaturą topnienia i wrzenia) , –wyjaśnia, co jest przyczyną większej reaktywności węglowodorów nienasyconych w porównaniu z węglowodorami nasyconymi, –opisuje właściwości i 	<ul style="list-style-type: none"> węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych, –wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów, –opisuje wpływ wiązania wielokrotnego w cząsteczce węglowodoru na jego reaktywność, –zapisuje równania reakcji przyłączenia (np. bromowodoru, wodoru, chloru) do węglowodorów, zawierających wiązanie wielokrotne , –projektuje doświadczenia chemiczne dotyczące węglowodorów, –projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych, –stosuje zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań obliczeniowych o wysokim stopniu trudności –analizuje znaczenie węglowodorów w życiu codziennym. 	<ul style="list-style-type: none"> zastosowania wybranych tworzyw sztucznych, –wymienia przykładowe oznaczenia opakowań wykonanych z tworzyw sztucznych.
---	--	--	---	--

<p>alkanów, alkenów i alkinów,</p> <ul style="list-style-type: none"> –podaje zasady tworzenia nazw alkenów i alkinów, –przyporządkowuje dany węglowodór do odpowiedniego szeregu homologicznego, –opisuje budowę i występowanie metanu –opisuje właściwości fizyczne i chemiczne metanu, etanu, –wyjaśnia, na czym polegają spalanie całkowite i spalanie niecałkowite, –zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i spalania niecałkowitego metanu, etanu, –podaje wzory sumaryczne i strukturalne etenu i etynu, –opisuje najważniejsze właściwości etenu i etynu –definiuje pojęcia: <i>polimeryzacja, monomer i polimer,</i> –opisuje najważniejsze zastosowania metanu, etenu i etynu, –opisuje wpływ węglowodórów nasyconych i węglowodórów nienasyconych na wodę bromową (lub rozcieńczony roztwór manganianu(VII) potasu). 	<ul style="list-style-type: none"> –wykonuje proste obliczenia dotyczące węglowodorów –podaje obserwacje do wykonywanych na lekcji doświadczeń. 	<p>zastosowania polietylenu</p> <ul style="list-style-type: none"> –projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych, –opisuje przeprowadzane doświadczenia chemiczne –wykonuje obliczenia związane z węglowodorami –wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów, etenu i etynu; wymienia je, –zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu. 		
---	---	---	--	--

X. Pochodne węglowodorów

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –dowodzi, że alkohole, kwasy karboksylowe, estry i aminokwasy są pochodnymi węglowodorów –opisuje budowę pochodnych węglowodorów (grupa węglowodorowa + grupa funkcyjna), –wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład pochodnych węglowodorów, –zalicza daną substancję organiczną do odpowiedniej grupy związków chemicznych, –wyjaśnia, co to jest grupa funkcyjna, –zaznacza grupy funkcyjne w alkoholach, kwasach karboksylowych, estrach, aminokwasach; podaje ich nazwy, –zapisuje wzory ogólne alkoholi, kwasów karboksylowych i estrów –dzieli alkohole na monohydroksylowe i polihydroksylowe, –zapisuje wzory sumaryczne i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –zapisuje nazwy i wzory omawianych grup funkcyjnych, –wyjaśnia, co to są alkohole polihydroksylowe –zapisuje wzory i podaje nazwy alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych (zawierających do pięciu atomów węgla w cząsteczce), –zapisuje wzory sumaryczny i półstrukturalny (grupowy) propano-1,2,3-triolu (glicerolu) –uzasadnia stwierdzenie, że alkohole i kwasy karboksylowe tworzą szeregi homologiczne –podaje odczyn roztworu alkoholu, –opisuje fermentację alkoholową, –zapisuje równania reakcji spalania etanolu –podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (np. kwasy: mrówkowy, szczawiowy, cytrynowy) i wymienia ich zastosowania, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –wyjaśnia, dlaczego alkohol etylowy ma odczyn obojętny –wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwę systematyczną glicerolu –zapisuje równania reakcji spalania alkoholi –podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne alkoholi i kwasów karboksylowych –wyjaśnia, dlaczego niektóre wyższe kwasy karboksylowe nazywa się kwasami tłuszczowymi –porównuje właściwości kwasów organicznych i nieorganicznych, –bada i opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne kwasu etanowego (octowego) –porównuje właściwości kwasów karboksylowych –opisuje proces fermentacji octowej, –dzieli kwasy karboksylowe –zapisuje równania reakcji chemicznych kwasów karboksylowych, –podaje nazwy soli kwasów organicznych, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –proponuje doświadczenie chemiczne do podanego tematu z działu <i>Pochodne węglowodorów</i>, –opisuje doświadczenia chemiczne (schemat, obserwacje, wnioski), –przeprowadza doświadczenia chemiczne do działu <i>Pochodne węglowodorów</i>, –zapisuje wzory podanych alkoholi i kwasów karboksylowych –zapisuje równania reakcji chemicznych alkoholi, kwasów karboksylowych o wyższym stopniu trudności (np. więcej niż pięć atomów węgla w cząsteczce) –wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi oraz kwasów karboksylowych, –zapisuje równania reakcji otrzymywania estru o podanej nazwie lub podanym wzorze, –planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –opisuje właściwości i zastosowania wybranych alkoholi (inne niż na lekcji) –opisuje właściwości i zastosowania wybranych kwasów karboksylowych (inne niż na lekcji), –zapisuje równania reakcji chemicznych „zachodzących w twardej wodzie po dodaniu mydła sodowego, –wyjaśnia pojęcie <i>hydroksykwas</i> –wyjaśnia, czym są aminy; omawia ich przykłady; podaje ich wzory; opisuje właściwości, występowanie i zastosowania –wymienia zastosowania aminokwasów –wyjaśnia, co to jest hydroliza estru, –zapisuje równania reakcji hydrolizy estru o podanej nazwie lub podanym wzorze.
---	--	--	---	--

<p>alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do trzech atomów węgla w cząsteczce,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to są nazwy zwyczajowe i nazwy systematyczne, – tworzy nazwy systematyczne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do trzech atomów węgla w cząsteczce, podaje zwyczajowe (metanolu, etanolu) , – rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do dwóch atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe (kwasu metanowego i kwasu etanowego) , – zaznacza resztę kwasową we wzorze kwasu karboksylowego , – opisuje najważniejsze właściwości metanolu, etanolu i glicerolu oraz kwasów etanowego i metanowego, – bada właściwości fizyczne glicerolu – zapisuje równanie reakcji spalania metanolu – opisuje podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy nazwy prostych kwasów karboksylowych (do pięciu atomów węgla w cząsteczce) i zapisuje ich wzory sumaryczne i strukturalne, – podaje właściwości kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego), – bada wybrane właściwości fizyczne kwasu etanowego (octowego), – opisuje dysocjację jonową kwasów karboksylowych – bada odczyn wodnego roztworu kwasu etanowego (octowego), – zapisuje równania reakcji spalania i reakcji dysocjacji jonowej kwasów metanowego i etanowego, – zapisuje równania reakcji kwasów metanowego i etanowego z metalami, tlenkami metali i wodorotlenkami, – podaje nazwy soli pochodzących od kwasów metanowego i etanowego, – podaje nazwy długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych (przykłady), – zapisuje wzory sumaryczne kwasów: palmitynowego, stearynowego i oleinowego 	<ul style="list-style-type: none"> – określa miejsce występowania wiązania podwójnego w cząsteczce kwasu oleinowego, – podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych (kwasów tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego), – projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie kwasu oleinowego od kwasów palmitynowego lub stearynowego, – zapisuje równania reakcji chemicznych prostych kwasów karboksylowych z alkoholami monohydroksylowymi – zapisuje równania reakcji otrzymywania podanych estrów – tworzy wzory estrów na podstawie nazw kwasów i alkoholi, – tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów na podstawie nazw odpowiednich kwasów karboksylowych i alkoholi – zapisuje wzór poznanego aminokwasu, – opisuje budowę oraz wybrane 	<p>nazwie</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje właściwości estrów w aspekcie ich zastosowań, – przewiduje produkty reakcji chemicznej, – identyfikuje poznane substancje, – omawia szczegółowo przebieg reakcji estryfikacji – omawia różnicę między reakcją estryfikacji a reakcją zobojętniania, – zapisuje równania reakcji chemicznych w formach: cząsteczkowej, jonowej i skróconej jonowej – analizuje konsekwencje istnienia dwóch grup funkcyjnych w cząsteczce aminokwasu, – zapisuje równanie kondensacji dwóch cząsteczek glicyny – opisuje mechanizm powstawania wiązania peptydowego, – rozwiązuje zadania dotyczące pochodnych węglowodorów (o dużym stopniu trudności). 	
---	--	--	--	--

<p>zastosowania etanolu i kwasu etanowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> –dzieli kwasy karboksylowe na nasycone i nienasycone –wymienia najważniejsze kwasy tłuszczowe, –opisuje najważniejsze właściwości długołańcuchowych kwasów karboksylowych (stearynowego i oleinowego), –wymienia związki chemiczne, które są substratami reakcji estryfikacji, –definiuje pojęcie <i>estry</i> –wymienia przykłady występowania estrów w przyrodzie, –opisuje zagrożenia związane z alkoholami (metanol, etanol), –wśród poznanych substancji wskazuje te, które mają szkodliwy wpływ na organizm, –omawia budowę i właściwości aminokwasów (na przykładzie glicyny) –podaje przykłady występowania aminokwasów, –wymienia najważniejsze zastosowania poznanych związków chemicznych (np. etanol, kwas etanowy, kwas stearynowy). 	<ul style="list-style-type: none"> –wyjaśnia, jak można doświadczalnie udowodnić, że dany kwas karboksylowy jest kwasem nienasyconym –podaje przykłady estrów, –wyjaśnia, na czym polega reakcja estryfikacji, –tworzy nazwy estrów pochodzących od podanych nazw kwasów i alkoholi (proste przykłady), –opisuje sposób otrzymywania wskazanego estru (np. octanu etylu) –zapisuje równania reakcji otrzymywania estru (proste przykłady, np. octanu metylu), –wymienia właściwości fizyczne octanu etylu –opisuje negatywne skutki działania etanolu na organizm, –bada właściwości fizyczne omawianych związków, –zapisuje obserwacje z wykonywanych doświadczeń chemicznych –definiuje pojęcie <i>mydła</i>. 	<p>właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny)</p> <ul style="list-style-type: none"> –opisuje właściwości omawianych związków chemicznych, –wymienia zastosowania: metanolu, etanolu, glicerolu, kwasu metanowego, kwasu octowego, –bada niektóre właściwości fizyczne i chemiczne omawianych związków –opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne. 		
<p>XI. Substancje o znaczeniu biologicznym</p>				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –wymienia główne pierwiastki chemiczne wchodzące w skład organizmu –wymienia podstawowe składniki żywności i miejsca ich występowania –wymienia pierwiastki chemiczne, których atomy wchodzi w skład cząsteczek: tłuszczów, cukrów (węglowodanów) i białek –dzieli tłuszcze ze względu na: pochodzenie i stan skupienia –zalicza tłuszcze do estrów –wymienia rodzaje białek –dzieli cukry (sacharydy) na cukry proste i cukry złożone –definiuje białka jako związki chemiczne powstające z aminokwasów –wymienia przykłady: tłuszczów, sacharydów i białek –wyjaśnia, co to są węglowodany –wymienia przykłady występowania celulozy i skrobi w przyrodzie –podaje wzory sumaryczne: glukozy i fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy –wymienia zastosowania poznanych cukrów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –wyjaśnia rolę składników odżywczych w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu –opisuje budowę cząsteczki tłuszczu jako estru glicerolu i kwasów tłuszczowych –opisuje wybrane właściwości fizyczne tłuszczów –opisuje wpływ oleju roślinnego na wodę bromową –wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić tłuszcze nienasycone od tłuszczów nasyconych –opisuje właściwości białek –wymienia czynniki powodujące koagulację białek –opisuje właściwości fizyczne: glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy –bada właściwości fizyczne wybranych związków chemicznych (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy) –zapisuje równanie reakcji sacharozy z wodą za pomocą wzorów sumarycznych –opisuje przebieg reakcji chemicznej skrobi z wodą wykrywa obecność skrobi i białka w produktach spożywczych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –podaje wzór ogólny tłuszczów –omawia różnice w budowie tłuszczów stałych i tłuszczów ciekłych –wyjaśnia, dlaczego olej roślinny odbarwia wodę bromową –definiuje białka jako związki chemiczne powstające w wyniku kondensacji aminokwasów –definiuje pojęcia: <i>peptydy</i>, <i>peptyzacja</i>, <i>wysalanie białek</i> –opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek –wyjaśnia, co to znaczy, że sacharoza jest disacharydem –wymienia różnice we właściwościach fizycznych skrobi i celulozy –zapisuje poznane równania reakcji sacharydów z wodą –definiuje pojęcie <i>wiązanie peptydowe</i> –projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie tłuszczu nienasyconego od tłuszczu nasyconego –projektuje doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka za pomocą stężonego roztworu kwasu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –podaje wzór tristearynianu glicerolu –projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka –wyjaśnia, na czym polega wysalanie białek –wyjaśnia, dlaczego skrobia i celuloza są polisacharydami –wyjaśnia, co to są dekstryny –omawia przebieg reakcji chemicznej skrobi z wodą –planuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne weryfikujące postawioną hipotezę –identyfikuje poznane substancje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –opisuje próbę Trommera i próbę Tollensa –opisuje proces utwardzania tłuszczów –opisuje hydrolizę tłuszczów, zapisuje równanie dla podanego tłuszczu –wyjaśnia, na czym polega efekt Tyndalla.
---	--	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> –wymienia najważniejsze właściwości omawianych związków chemicznych –definiuje pojęcia: <i>denaturacja</i>, <i>koagulacja</i>, <i>żel</i>, <i>zol</i> –wymienia czynniki powodujące denaturację białek –podaje reakcje charakterystyczne białek i skrobi –opisuje znaczenie: wody, tłuszczów, białek, sacharydów, witamin i mikroelementów dla organizmu –wymienia funkcje podstawowych składników odżywczych 		<p>azotowego(V)</p> <ul style="list-style-type: none"> –planuje doświadczenia chemiczne umożliwiające badanie właściwości omawianych związków chemicznych –opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne –opisuje znaczenie i zastosowania skrobi, celulozy i innych poznanych związków chemicznych 		
--	--	---	--	--